

ОСОБЛИВОСТІ ДУХОВНОГО БУТТЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ

Актуальність теми дослідження. Кожне суспільство завжди шанобливо ставилось до становлення духовності людини. Проблема духовності перебуває в стані трансформації, розвитку соціального управління та пошуку цілісних ідеалів. Стан розвитку населення на сьогодні зумовлює необхідність підвищення рівня освіченості громадян на основі науки та досвіду населення відповідно до сучасних потреб суспільства. Останнім часом в Україні розвиваються негативні процеси в духовній сфері, деформуються моральні засади суспільства. Цьому сприяють пропаганда жорстокості, бездуховності, насильства, послаблення виховної роботи з боку закладів освіти і культури, органів виконавчої влади.[3, с. 288].

Метою дослідження є визначення духовного буття сучасного українця, а також шляхи формування духовності особистості. Постановка мети зумовила необхідність розв'язування наступних дослідницьких завдань: аналізувати основні проблеми культури сучасного українця в умовах трансформації та визначити шляхи формування духовності особистості через менталітет та мову українського народу.

Об'єктом дослідження є духовний світ особистості, як форма самоусвідомлення.

Предметом дослідження є особистість сучасного українця та основні фактори, які впливають на його духовне буття.

Духовне буття – це духовне життя людини в її соціальності: світ думок, наукових теорій, пізнання, світ духовних цінностей, світ філософії, світ емоцій, переживань, світ відносин, таких що існують реально як загальнолюдська культура, як «суспільна свідомість», як менталітет тієї чи іншої нації, суспільства.[2] Духовність формується через мовознавство, адже за допомогою мови результат пізнання закріплюється в пам'яті. На сьогоднішній день світ насичений комунікаціями, і порівняно з минулим, у нас мало живого спілкування. Тому в людей сформувались інші цінності, які в свою чергу сформували нову духовність, точніше нове соціально-історичне усвідомлення.

Вагому роль у формуванні духовності відіграє виховна робота. Духовне виховання – це формування тих рис характеру, які є основою розвитку найкращих стосунків, поглядів і переконань. Виховання на основі цінностей – шлях особистості, її духовного світу. Якщо людина зробить правильний вибір основних життєвих цінностей, то проявляється її самореалізація.

Григорій Сковорода стверджував, що самопізнання формує в людині справжнє «духовне». Філософ передбачав відкриття людиною в собі глибинних внутрішніх духовних джерел, які дають змогу людині стати чистішою, кращою, переорієнтуватись з виключно земного існування на духовне вдосконалення та змінити своє власне земне життя відповідно до духовного.

Проблеми духовності досліджували філософи, такі як М.Хвильовий, В.Бех, В.Андрущенко, В.Соловйов та ін.

Духовно – моральне виховання молоді – це водночас велика відповідальність і джерело зміцнення нації. Духовно – моральний потенціал складають загальнолюдські та християнські цінності, моральні норми, які є регуляторами взаємовідносин у суспільстві. Звичайно, людина не може жити тільки за рахунок духовних цінностей. Але сучасна молодь взагалі не бачить сенсу в духовності. Це певною мірою пов'язано із вихованням, а також середовищем, в якому людина реалізовується, суспільством, в якому вона живе. У теперішній час, коли є можливості для духовного зростання, сучасні молоді люди не потребують цього.[1].

Сучасний духовний стан українського суспільства оцінюється дуже негативно і науковцями, і представниками релігійних конфесій, і діячами мистецтва. Серед найнегативніших факторів такого стану передусім: некерованість процесів становлення демократичного суспільства; неможливість користуватися ціннісними орієнтирами своїх батьків; неузгодженість системи виховання і освіти, що приводить до сполучення протилежних тенденцій у суспільній свідомості; послаблення ролі родини, духовної спадщини попередніх поколінь і освітніх закладів в процесі виховання.

В сучасному світі молодь на перше місце ставить матеріальні цінності, а моральні нехтуються. Людина стає залежною від світу, у якому вона перебуває, а саме: від грошей, пристрасті, влади.

Кримський Сергій Борисович пише: «Будь-яка філософія є світоглядом, так як в ній зосереджені найбільш загальні уявлення і погляди на світ і місце людини в ньому. Об'єктивна обумовленість цього полягає в тому, що тільки філософія дозволяє поставити основне питання, яке має визначити первинність щодо буття і свідомості.»[4, с. 11].

Становлення духовності особистості обмежується рівнем попереднього історичного розвитку суспільства, але залежить від волі та активності. Основною характеристикою духовного життя є гармонія матеріальної та ідеальної(свідомої) діяльності. Особливості становлення духовної культури обумовлені трансформацією українського суспільства. Становлення духовності особистості в сучасному українському суспільстві несе на собі відбиток світових глобалізаційних і трансформаційних процесів в українському суспільстві та ґрунтується на самобутньому національному менталітеті.

Духовне зростання людини неможливе без усвідомлення своєї національної особливості і приведення її у відповідність з розвитком суспільства і світу. Це означає, що історичний досвід українського народу, в якому загартувалися ідеали свободи, віри, індивідуалізму, гумору, оптимізму додають особливостей становленню духовної культури громадянина України.

Висновок. Складнощі, які виникають при становлення духовної цілісності сучасного українця обумовлені особливостями ментальності, глобалізаційними і трансформаційними процесами суспільства. Але ці ускладнення і труднощі пояснюються зміною головних життєвих цінностей сучасної молоді. Становлення духовності особистості обмежується рівнем попереднього історичного розвитку суспільства, але залежить від волі та активності. Однією з характеристик духовного життя особистості є гармонійна сполучність ідеальної (свідомої) і матеріальної діяльності. Ми повинні формувати почуття духовності таким чином, аби досягти гармонії всіх її структурних компонентів: морально-етичної культури, соціального і пізнавального критерію, розуміння смислу буття. Вивчаючи проблеми духовного світу сучасної української молоді, можна сказати, що нерозв'язаних питань не буває. Так, проблема духовно-морального виховання є, але є і шляхи її вирішення. Адже наскільки молоде покоління національно свідоме та готове взяти на себе відповідальність за розвиток і збереження духовності та культури, залежать і майбутнє духовне буття.

Література

1. Вікіпедія[Електронний ресурс]. Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Буття#Буття_в_історії_філософії
2. Гончаренко М. С. Валеопедагогические аспекты духовности : учеб.пособ. / М. С. Гончаренко. – Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2007. – 400с.

3. Гончарук (Чолач) Т.В., Джугла Н.В., Етнологічні інтенції осмислення українства у філософії Богдана Цимбалістого. // Психологія і педагогіка. – Тернопіль, 2018. - №1-2. – с 155-162.
4. Джугла Н. До питання Українського східного Обряду у рішеннях Замойського скандалу 1720р. / Історія релігій в Україні. – Львів, «Логос», 2005. – с 210-215
5. «Духовний світ сучасної української молоді: аспекти, проблеми, перспективи». [Електронний ресурс]. Режим доступу : osvita.ua/school/lessons_summary/education/38899/
6. Кримський, С. Б. Запити філософських смислів. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
7. Філософія: навч. посіб./ Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., - Тернопіль: підручники і посібники, 2016. – 416 с